ב"ה

פרשת חיי שרה פרק כה
זכותנו על ארץ ישראל

(1)

ולבני הפילגשים אשר לאברהם

נתן אברהם מתנות. בימי אלכסנדרוס מוקדון באו בני ישמעאל לעורר עם ישראל על הבכורה ובאו עמהן שתי משפחות רעות כנעניים ומצריים אמרו מי הולך ודן עמהם אמר גביעה בן קוסם אני הולך ודן עמהן א"ל הזהר שלא תחליט את ארץ ישראל אמר אני הולך ודן עמהן אם נוצח אני הרי מוטב ואם לאו הרי אתם אומרים מה הגרוע הזה שיעיד עלינו. הלך ודן עמהן. א"ל אלכסנדרוס מוקדון מי תובע מיד מי אמרו בני ישמעאל אנו תובעין מידן ומתורתן אנו באים עליהם כתיב "כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים וישמעאל בדין הוא שיטול פי שנים א"ל גביעה בן קוסם אדוני המלך אין אדם עושה חפצו בין בניו א"ל הן א"ל והכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק א"ל והיכן הוא נותן לבני קטורה א"ל ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות ונסתלקו משם בבשת פנים. אמרו כנענים מתורתן אנו באין עליהן בכל מקום כתיב ארץ כנען יתנו לנו ארצנו א"ל אדוני המלך אין אדם עושה מה שהוא רוצה בעבדו א"ל הן א"ל והכתיב "ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו הרי הארץ שלנו והן עבדים לאדונינו המלך ונסתלקו בבושת פנים. אמרו מצרים מתורתם אנו באין עליהם ששים רבוא יצאו מארצנו טעונין כלי כסף וכלי זהב דכתיב "וינצלו את מצרים יתנו לנו כספנו וזהבנו אמר להם גביעה בן קוסם אדוני המלך ס' רבוא עשו אצלם עבודה ר"י שנים מהם כספים מהם וזהבים יתנו לנו מדינר דינר בכל יום ישבו פילוסופים חשבו לא הגיעו למאה שנה עד שנמצאת ארץ מצרים "לטמיון ונסתלקו משם בבושת פנים.

ילקוט שמעוני - רמז 110 חיי שרה

(2)

ארץ־ישראל

א

ארץ־ישראל איננה דבר חיצוני, קנין חיצוני לאומה, רק בתור אמצעי למטרה של ההתאגדות הכללית והחזקת קיומה החמרי או אפילו הרוחני. ארץ־ישראל היא חטיבה עצמותית קשורה בקשר־חיים עם האומה, חבוקה בסגולות פנימיות עם מציאותה. ומתוך כך אי־אפשר לעמוד על התוכן של סגולת קדושת ארץ־ישראל, ולהוציא לפועל את עומק חבתה, בשום השכלה רציונלית אנושית כי־אם ברוח ד' אשר על האומה בכללה, בהטבעה הטבעית הרוחנית אשר בנשמת ישראל, שהיא ששולחת את קויה בצבעים טבעיים בכל הארחות של ההרגשה הבריאה, ומזרחת היא את זריוזתה העליונה על־פי אותה המדה של רוח הקדושה העליונה, הממלאת חיים ונעם עליון את לבב קדושי הרעיון ועמוקי המחשבה הישראלית.

אורות - ארץ ישראל א.א

(3)

כל יהודי חייב לאמר שהוא מא"י

האדמו"ר מאוסטרובצא היה אומר, שכששואלים יהודי: מאיפה אתה בא? חייב הוא לענות שהוא מא"י. זאת הכנה למה שאח"כ יהיה באמת בא"י. זה פתרון ההרגשה וההכרה וזה נלמד ממדרש חז"ל (15). לחז"ל היתה קצת בקורת על משה רבנו. לעומת יוסף שהודה בארצו – Reconnaissance – שהכיר ששייך לארץ ישראל, משה רבנו לא הודה כל כך בארצו. יוסף ספר "גנב גנבתי מארץ העברים" (16), והודה בארצו. לעומת זאת, בנות יתרו אמרו לאביהן: "איש מצרי הצילנו" (17). ומנין ידעו שהוא איש מצרי? כנראה שאמר להם. שאל האדמו"ר מאוסטרובצא: מה רוצים חז"ל ממשה רבנו? יוסף אמר אמת כי הוא אמנם נולד בא"י. אבל משה רבנו נולד במצרים, שם גדל, שם נתחנך, ואיך יוציא שקר מפיו ויאמר שבא מא"י? אבל התשובה היא: משה הוא נכדו של אברהם אבינו, אם כן הוא חייב לאמר שהוא שייך לארץ הזאת. באופן אוטומטי הוא שייך. וכן כולנו נכדים של אברהם אבינו, על כן עלינו להכיר שאנו שייכים לארץ הזאת.

שיחות הרצי"ה [illegible]

(4)

בל נוותר על זכות מזכויותינו בא"י

על דבר השאלה העומדה על הפרק בקשר עם הדו"ח של הועדה המלכותית, אם שרי לוותר על חלק מארץ ישראל. הנה הדבר ברור ופשוט דחלילה לישראל לותר, דכל ויתור על מה שהוא קדוש בקדושת ארץ ישראל חלק גדול או חלק קטן הוא מבחינת לא הודה בארצו ואין שום הבדל בין אם לא הודה בכל הארץ ללא הודה בחלק מן הארץ. ומרע"ה כשהתחנן לעבור בארץ התחנן שיעבור בכל הארץ לא רק בהשפלה כ"א גם בהר „ההר הטוב הזה הלבנון" וכשלא נתקבלה תפלתו לעבור בכל הארץ לא נכנס אף לחלק מן הארץ. ואם על מרע"ה שאמרו עליו איש מצרי הצילנו הי' נחשב זה ללא הודה בארצו ובשביל זה נסתבבו הדברים שלא נכנס לארץ ונגרם מזה כל האסונות שלנו חורבן ביהמ"ק וכל הגלויות הגדולות והארוכות. ק"ו לויתור על חלק מהארץ דזה יותר מלא הודיה כ"א גם כופר בארצו; וכל אשר בשם ישראל יכונה אסור עליו לכחד את יהדותו ואת שייכותו לארץ ישראל כולה בין נולד בה בין לא נולד בה כאשר כן מרע"ה נולד במצרים ולא היו ישראל עוד נכנסים לארץ. ואעפי"כ הי' נחשב זה לעון ואם כ"כ גדול העון של אי הודאה בארץ ליחיד, במה יגדל עון זה לציבור שידבר בשם כלל ישראל. וק"ו כ"ב של ק"ו בכפירה בארץ.

ואין ספק כי אם יגיעו הדברים ויצטרכו הלילה לחתום על כתב חוזה בין לאומי שמשמעו יהי' ויתור איזה שהוא מכל זכותנו על ארץ ישראל נוח יותר להחותמים לקצץ בהונות ידיהם ולא יקצצו בנטיעות גן ה' „ציון מכלל יופי אלקים הופיע".

כשם שהאומר כל התורה מן השמים חוץ מאות אחת הרי הוא כופר בעיקר. כן האומר כל ארץ ישראל לישראל חוץ משעל אחד הרי הוא נוטל מקדושת הארץ ואת נפשי ישראל הוא קובע.

ואף גם אם יצילו איזה נפשות מישראל מכובד לחצם בגלות בזה שיתאחזו בחלק שיקראו לו מדינה יהודית. אין בזה משום היתר לבתר לבתקים לבם ועינם של ישראל, להציל עצמם בממונו של חברינו כדברי הנ"י פרק הגוזל ומאכיל דבר כגון זה יהרג ואל יציל עצמו בממון חבירו ואיך יכולים להציל לאלו בויתור חלק אחר השייך לכל ישראל ולכל הדורות עד עולם. וכ"ש דבאמת גם ההצלה אינה בטוחה כי מי שיבטיח לעכב את מנדינו מלחזור על מעשיהם המחפירים שעשו עד הנה. ובמה בטוחה ביותר המדינה היהודית בכל אלה.

ארץ ישראל לישראל היא ארץ החיים אשר כל שפע של חיים יונקים המה ישראל מארץ הקדש. והיא לישראל מהאיברים שהנשמה תלויה בהם. אשר גם חסרון כל שהוא מעכב בעד החיים כניקב הלב וכו' — וזהו שורש הטעם של עולי בבל שקידשו ארץ ישראל בקדושה שאין אחריה קדושה. והניחו הרבה כרכים שלא כבשום. ומדוע בחרו באלו והניחו אחרים. כי עולי בבל הרגישו ברוח קדשם מה המה החלקים הבלתי מתחלקים ואם יחסר מהם אין כלום ואת אלה כיבשו וקידשו. ובימים ימי הרת עולמים שאנו צריכים להתרומם ביותר כדי הרגשת קדושה גם ליתר הגבולים שכבשו עולי מצרים באים אלינו בהצעות לפשרה. ולא ידעו ולא יבינו כי התהוות וחדלון אינן מתפשרות. אלא או להיות או לחדול. — וזה הכלל: ויתור אסור בהנאה.

גם אנו נדגול בשם ה' ונתאמץ לזקוף למעלה את קומתנו שנכפפה בגלות, ולא נוותר על כל מה שירשנו מאת ה' אלוקינו, ולא נבוז למתנתו אף על שעל אחד בארץ. ומהר"ה יאמנו דבר ה' לנביאו „ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן".

מכתב מהרי"ד [illegible]
[illegible]

(5)

הגבולות, הקילומטרים האלו שלנו, מקודשים בקדושה אלהית, ואין בידינו, בשום אופן שבעולם, אפשרות של ויתורים עליהם. מלבד זאת צריך לזכור את הדבר הפשוט שהקילומטרים האלו שאנו נמצאים בתוכם עכשיו, אינם רק שלנו; אנחנו נציגים קטנים, נציגים של עם ישראל, של כלל ישראל. הארץ הזאת שייכת לא רק לשלשה מיליוני היהודים שנמצאים פה, כי אם לא פחות מזה - לכל מיליוני היהודים שברוסיא ושבאמריקה ושבעולם כולו. אין כל רשות להעלות על הדעת - אנחנו לא קיבלנו מהם יפוי כח משפטי - לוותר על הקרקעות האלה, בשום אופן שבעולם! זו מצות־עשה דאורייתא - יהרג ואל יעבור - ושום חשבונות וסיבוכים פוליטיים, שום סידורי ממשלה ושום ביטויי שרים שלנו לא ישנו ולא יועילו בזה.

אני קורא לעם ישראל קום וחיה!

עם ישראל חי ומרגיש ועומד מעל ל״לא אכפתיות״ הזו, ולעומת הפראזה הפוליטית הזו נדע שעם ישראל חי וקיים, דויד מלך ישראל חי ומלכות ישראל חיה וקיימת. ובשם אלהינו נדגול ונרומם את דגל הצבא ודגל המלכות ודגל הקדושה, ודגל התורה, ודגל יראת שמים. נעבוד את ד' אלהינו בשמחה וברננה, בקידוש שם שמים בתוכנו ומתוכנו ועל כל המערכה השלמה של סידור המדינה שלנו שחיה וקיימת לאורך ימים טובים.

ס' ארץ הצבי - מהרצ"י נ"ב

(6)

והקונה שדה
בסוריא כקונה בפרוארי ירושלי' למאי הילכתא
אמר רב ששת לומר *שכותבין עליו אונו
ואפילו בשבת בשבת ס"ד כדאמר רבא אומר
לעובד כוכבים ועושה ה"נ אומר לעובד
כוכבים ועושה ואע"ג *דאמירה לעובד כוכבים
שבות משום ישוב א"י לא גזור רבנן:

גמ' גיטין ח

(7)

אע"ג דאמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו רבנן. אבל משום מילה אחרת לא היינו מתירין אמירה לעובד כוכבים במלאכה דאורייתא כדמוכח בפרק הדר (עירובין דף סח.) ההוא ינוקא דאיתהפיך חמימיה אתו לקמיה דרבא אמר להו לשיילו לאימיה אי צריכה ניחיימו ליה אגב אימיה ולכאורה משמע דביום המילה היה שהיו צריכין לחממו כדי למולו וקודם המילה היה דאי לאחר המילה מסוכן הוא ובלא אימיה מחללין עליו שבת וע"י עובד כוכבים איירי התם כדפי' שם בקונט' וכן פי' ר"ח כדאמרינן בפרק מפנין (שבת דף קכט.) דחיה משבעה עד שלשים אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת והא דאמר בסוף

תוס' שם